

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 162/4 Prot.
2023

Tiranë, më 27 . 04 .

V E N D I M

Nr. 66, datë 27 . 04 . 2023

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi¹, bazuar në ligjin nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar,² mori në shqyrtim ankesën me nr. 171 Regj., datë 09.11.2022, paraqitur nga Shoqata Kombëtare “Shpresë për të Verbërit”, në emër të shtetasit M. Sh³, ku pretendohet diskriminim për shkak të “aftësisë së kufizuar⁴”, nga ana e Kompanisë së Transportit Urban “Shpresa-Al-Transport” sh.p.k.

Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

Shoqata Kombëtare “Shpresë për të Verbërit”, (në vijim, referuar si Shoqata), ka informuar Komisionerin lidhur me problematikën e hasur prej subjektit ankues, të cilin ajo përfaqëson në këtë proces administrativ para KMD-së, duke parashtruar si më poshtë vijon:

“Në ankesën që ka bërë i verbëri M. Sh pranë Shoqatës tonë, na ka informuar për diskriminimin që i është bërë nga Linja e Transportit Urban Institut-Paskuqan-Tiranë, e Kompanisë “Shpresa-Al-Transport” sh.p.k. Në datën 24.10.2022, ora 12:30, z. Sh është kthyer nga shkolla për në shtëpi dhe ka marrë autobusin e linjës Tiranë-Paskuqan-Institut

¹ Në vijim do t'i referohemi me shkurtesën Komisioneri ose me akronimin KMD.

² Në vijim do t'i referohemi me akronimin LMD.

³ Referuar dakordësisë së ankuesit, sipas formularit të ankesës.

⁴ Referuar Librezës për “Përfituesit e Statusit të të Verbërit”, me nr. 00837, lëshuar nga Shërbimi Social Shtetëror, me vlefshmëri për periudhën nga data 09.03.2018 deri më datë 09.03.2023.

(autobusi me targën AA 682 RC). Ndërsa udhëtonte, faturinoja i ka kërkuar të paguajë biletën, megjithëse z. Sh i ka shpjeguar se është i verbër dhe ka paraqitur Librezën e Verbërisë. Ankuesi ka telefonuar mamanë e tij, e cila pasi ka ndaluar autobusin është konfliktuar me faturinon, ngjarje për të cilën është lajmëruar edhe policia dhe për të cilën ata kanë depozituar një kallëzim pranë Komisarariatit të Policisë Kamëz”.

Në përfundim, subjekti ankues ka kërkuar nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, konstatimin e diskriminimit të tij nga ana e Kompanisë së Transportit Urban “Shpresa-Al-Transport” sh. p. k, për shkak të aftësisë së kufizuar të tij.

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri

Në nenin 1 të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, parashikohet objekti i këtij ligji, duke u sanksionuar se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.

Neni 7 i LMD-së, në pikën 1 të tij, parashikon se: “Çdo veprim ose mosveprim i autoriteteve publike ose i personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë apo privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe pe Bazuar në nenin 7 të LMD, mbrojtja nga diskriminimi, garantohet ndaj çdo veprimi apo mosveprim të autoriteteve publike ose personave fizikë a publikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë apo privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash, apo në raport me të drejtat e tyre ligjore.

Ankesa e paraqitur është në përputhje me kërkesat e nenit 33, pika 3, të LMD-së dhe u pranua për shqyrtim, pasi nuk ekziston asnjë nga shkaqet për mospranim të përcaktuara nga neni 33, pika 4, të LMD.

Në zbatim të parashikimeve ligjore, të përcaktuara në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

1. Njëpërmjet shkresës me nr. 1402/2 prot., datë 11.11.2022, Komisioneri ka njoftuar dhe i ka kërkuar parashtrime Bashkisë Kamëz, Kompanisë së Transportit Urban “Shpresa-Al-Transport” sh.p.k dhe Task-Forcës së Transportit Rrugor, lidhur me pretendimin e subjektit ankues.

- Njëpërmjet shkresës me nr.10553/1 prot., datë 23.11.2022, Bashkia Kamëz, ka informuar Komisionerin, ndër të tjera se:

“Nga shtetasi M. Sh në drejtim të Bashkisë Kamëz nuk ka ardhur asnjë ankesë qoftë verbale ashtu edhe shkresore përse i përket problematikës së diskriminimit. Në Bashkinë Kamëz janë të licencuar dhe ushtrojnë aktivitetin 4 (katër) Shoqëri në fushën e transportit të udhëtarëve brenda vendit”, duke bashkëlidhur edhe një kopje të kontratës së transportit, nënshkruar mes Bashkisë dhe Kompanisë “Shpresa-Al” sh. p. k.

- Nga ana e Kompanisë “Shpresa-Al-Transport” sh.p.k nuk i është kthyer përgjigje KMD-së, lidhur me sa ka kërkuar me shkresën me nr. 1402/2 prot., datë 11.11.2022.

- Njëpërmjet shkresës me nr.1759/1 prot., datë 06.12.2022, Task-Forca e Transportit Rrugor, ka informuar Komisionerin, ndër të tjera se:

“Pas marrjes së ankesës, grupi i punës, i ngritur me urdhër të brendshëm, ka ushtruar kontrollë në terren dhe për shkeljet e konstatuara nga ana e specialistëve të autorizuar të Task Forcës u bë ballafaqimi nga ana jonë i rastit në fjalë dhe u ra dakord që nga ana e Kompanisë nuk do të kishte më problematika të tilla”.

2. Në vijim të procedurës hetimore, për një gjykim sa të drejtë të kësaj çështjeje dhe për të zhvilluar një proces të drejtë ligjor, në zbatim të parimit të kontradiktoritetit, mbështetur në nenin 33, pika 8, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, për shqyrtimin e mëtejshëm të kësaj ankese, Komisioneri, njëpërmjet shkresës me nr. 162 prot., datë 25.01.2023, njoftoi dhe ftoi palët për pjesëmarrje në seancë dëgjimore.

Seanca dëgjimore u zhvillua me datë 16.02.2023, pranë Zyrës së Komisionerit. Në seancë u paraqitën:

Subjekti ankues personalisht, përfaqësuar nga e ëma dhe presidenti i Shoqatës Kombëtare “Shpresë për të Verbërit”, S. F, të cilët iu qëndruan të njëjtave parashtrime si ato të bëra të njohura në ankesën e depozituar pranë KMD-së, lidhur me faktin e mosnjohjes së Librezës së Verbërisë nga ana e kësaj Kompanie.

Në seancë nuk u paraqit asnjë përfaqësues nga ana e Bashkisë Kamëz dhe Kompanisë së Transportit Urban “Shpresa-Al-Transport” sh.p.k.

Task Forca e Transportit Rrugor u përfaqësua nga H. T dhe M. G (juristë të Institucionit), të cilët parashtruan se, pas paraqitjes së këtij rasti nga ana e Komisionerit, ata kanë kontaktuar

Kompaninë, e cila ka pranuar se rasti në fjalë ka ndodhur, por problematika në fjalë kishte ardhur nga ndërrimi i faturinove dhe se nuk do të përsëritej në të ardhmen.

Ata parashtruan gjithashtu para Komisionerit se, ata mund të ndërhyjnë tek kompanitë e transportit urban vetëm nëpërmjet fushatave të ndërgjegjësimit, duke qenë se fusha e veprimtarisë së tyre lidhet me verifikimin e monitorimin kryesisht të problematikave që lidhen me mjetet e transportit dhe kjo është jashtë kompetencave të fushës së veprimtarisë së tyre.

3. Në vijim të seancës dëgjimore, nëpërmjet shkresës me nr. 162/1 prot., datë 20.02.2023, Komisioneri iu drejtuar sërish Bashkisë Kamëz dhe Kompanisë së Transportit Urban “Shpresa-AI-Transport” sh.p.k., duke kërkuar të njihet me parashtrimet dhe masat e ndërmarra prej tyre lidhur me problematikën e konstatuar.

Kompania e Transportit Urban “Shpresa-AI-Transport” sh.p.k., nëpërmjet shkresës me nr. 16 prot., datë 24.02.2023, njohu Komisionerin lidhur me qëndrimin e saj, duke parashtruar ndër të tjera, se:

“Nga hulumtimet e bëra brenda Institucionit tonë, ju bëjmë me dije se asnjë nga shkresat e referuara prej Jush, nuk është marrë në dorëzim nga ana e jonë dhe si rrjedhim nuk kemi asnjë dijeni për çështjen në fjalë, prandaj e kemi të pamundur të përcjellim parashtrimet tonë lidhur me çështjen në fjalë.

Në konceptin e përgjithshëm sqarojmë se, gjatë ushtrimit të aktivitetit të saj, i çfarëdo fushe qoftë, Shoqëria jonë ndjek parimin e mbështetjes dhe ndihmës ndaj shtresave të vulnerabël apo në nevojë. Si të tillë, edhe personat me aftësi të kufizuara janë në fokus të vëmendjes tonë për t’i ndihmuar dhe krijuar sa më shumë lehtësira. Prandaj pretendimet për diskriminim nga ana e Shoqërisë tonë i gjejmë të pavend.

Na lejoni t’ju sensibilizojmë edhe ne për anën tonë të problematikave ku me gjithë vështirësitë që shoqëritë e transportit po kalojnë, për shkak edhe të rritjes së ndejshme të çmimit të karburantit, ne, këtë kategori personash e mbështesim dhe do të vazhdojmë ta mbështesim, pavarësisht se në kaq vite aktivitet transporti, nuk kemi marrë asnjëherë kompensim për ta, nga shteti.

Siç mund të jeni në dijeni, deri më sot nuk është përcaktuar asnjë masë, mënyrë apo formë kompensimi, si për kategorinë e personave me aftësi të kufizuara, ashtu edhe për shoqëritë që kryejnë veprimtarinë e transportit rrugor, duke krijuar kjo mangësi ligjore, jo në pak raste, edhe përplasje mes këtyre dy kategorive.

Pavarësisht mangësve ligjore, si dhe duke mbartur mbi vete një kosto financiare, të cilën ligjërisht duhet ta mbajë shteti, ne do të vazhdojmë të ofrojmë ndihmesën me të gjitha mundësitë tona, për të mundësuar transportin e personave me aftësi të kufizuara, bazuar në lehtësirat financiare.

Përsa na përket, nga ana e stafit drejtues të aktivitetit të transportit urban, punonjësit tanë janë udhëzuar që gjatë ushtrimit të punës së tyre të jenë të kujdesshëm dhe sa më shumë mbështetës, në veçanti kategorinë e personave me aftësi të kufizuar”.

Bashkia Kamëz nuk solli asnjë parashtrim apo dokumentacion, përsa ishte kërkuar nga Komisioneri, nëpërmjet shkresës me nr. 162/1 prot., datë 20.02.2023.

4. Në këto kushte, Komisioneri nëpërmjet shkresës me nr. 162/3 prot., datë 06.04.2023, iu drejtua sërish Bashkisë Kamëz, duke kërkuar prej saj informacionin nëse është miratuar ndonjë akt nënligjor nga ana e Këshillit Bashkiak Kamëz (Bashkia Kamëz), lidhur me subvencionimin e Shoqërisë Shpresa AL, në përmbushje të detyrimeve kontraktuale sipas Kontratës të Shërbimit, të lidhur ndërmjet Bashkisë Kamëz dhe Shoqërisë Shpresa AL, përkatësisht Kontratës nr. 675, datë 15.02.2017, “*Për transportin e udhëtarëve në linjën rrethqytetëse “Paskuqan 2-Babrru -Tiranë- Babrru-Paskuqan 2⁵”* të Bashkisë Kamëz. Bashkisë iu kërkuar të depozitonte një kopje të këtij akti, nëse kishte një të tillë.
- Bashkia Kamëz nuk solli asnjë parashtrim apo dokumentacion, përsa ishte kërkuar nga Komisioneri.

III. Vlerësimi i fakteve nga Komisioneri gjatë procesit të shqyrtimit të çështjes.

A. Lidhur me me trajtimin e padrejtë, të pabarabartë e të pafavorshëm.

Në ankesën e depozituar nga ana e Shoqatës Kombëtare “Shpresë për të verbërit”, pretendohet diskriminimi i shtetasit M. Sh dhe i personave me aftësi të kufizuara, (me status të verbëri), nga ana shoqërisë së transportit Shpresa AL.

Gjatë shqyrtimit të ankesës, Komisioneri evidentoi se Bashkia Kamëz është subjekti i cili licenson shoqëritë e transportit që ushtrojnë aktivitetin qytetas në territorin që ajo mbulon.

Në kontekst të legjitimitetit të subjektit ankues kundrejt subjekteve ndaj të cilëve ka pretenduar diskriminimin, Komisioneri vëren se, bazuar në kompetencat e sanksionuara nga ligji nr. 139/2015 “*Për vetëqeverisjen vendore*” dhe ligji nr. 93/2014 “*Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara*”, Bashkia Kamëz, gëzon legjitimitet pasiv në këtë proces, pasi ka tagrin për ofrimin e monitorimin e shërbimit të transportit për kategorinë e të verbërve, nga ana e operatorëve të transportit rrugor, me të cilët ajo hyn në marrëdhënie kontraktuale.

Në këtë kuadër, Komisioneri bëri pjesë të procedurave hetimore dhe këtë njësi të vetëqeverisjes vendore, si subjekt ndaj të cilit shqyrtohet ankesa e paraqitur nga ana e Shoqatës “Shpresë për të verbërit” në emër të shtetasit M. Sh.

---

⁵ Si dhe Aneks Kontratës me nr. 2020 prot., datë 06.03.2020, bashkëlidhur kësaj Kontrate.

Diskriminimi i pretenduar nga shoqata e sipërpërmendur mbështetet në rastin specifik por dhe në faktin se në përgjithësi, personave të verbër në linjën e transportit urban të Bashkisë Kamëz, nuk u ofrohet shërbimi i transportit urban qytetas falas, ndërkohë që një gjë e tillë është e parashikuar në legjislacionin përkatës.

Mbështetur në legjislacionin në fuqi⁶ që rregullon fushën e transportit, transporti rrugor i udhëtarëve brenda vendit në formën e shërbimit të linjave të rregullta, ndahet në: (1) transport qytetas, (2) transport rrethqytetas⁷ dhe (3) transport ndërqytetas⁸. Transporti qytetas që përbën objektin e kësaj ankese, bën pjesë në kompetencat e pushtetit vendor. Ndërkohë që, transporti ndërqytetas rregullohet nga ministri përgjegjës për veprimtarinë e transportit. Kjo ndarje e kompetencave sipas llojeve të transportit, ngarkon me përgjegjësi pushtetin qendror dhe atë vendor.

- 1) Me qëllim identifikimin e bazës ligjore që përmban parashikime pozitive, lidhur me përfitimin e transportit falas për kategorinë e personave të verbër, Komisioneri, mori në analizim Ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit” (Ndryshuar me ligjin nr. 26/2012, datë 15.03.2012). Referuar dispozitave të ligjit të sipërpërmendur, rezultoi se, fillimisht neni 11, i këtij ligji parashikonte shprehimisht: *“Të verbërit kanë të drejtë që ata vetë dhe shoqëruesit e tyre të udhëtojnë falas në transportin urban, dhe me gjysmë çmimi në transportin interurban, duke përfshirë atë shtetëror dhe privat.”*

Në vijim, neni 11, i ligjit të sipërpërmendur është ndryshuar, nëpërmjet ligjit nr. 26/2012, datë 15.03.2012 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit”. Aktualisht, ky nen parashikon: *“Të verbërit dhe shoqëruesit e tyre përfitojnë kompensim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.”*

Sikurse vihet re nga sa më sipër, pas ndryshimeve, që i janë bërë në vitin 2012, Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit” (i ndryshuar), personat e verbër nuk përfitojnë më transport qytetas/urban⁹ falas dhe transport interurban¹⁰/ndërqytetas me 50% të vlerës së biletës. Me ndryshimet ligjore, kjo kategori do të përfitojë kompesim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me Vendim të Këshillit të Ministrave, i cili nuk është miratuar ende.

Edhe legjislacioni i miratuar në fushën e transportit përmban parashikime të përgjithshme mbi lehtësitë, që duhet të përfitojnë në shërbimin e transportit urban qytetas, për shtresat dhe

⁶ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar) dhe aktet nënligjore të miratuara në zbatim të tij.

⁷ Transporti rrethqytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

⁸ Transporti ndërqytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

⁹ Terminologji e përdorur në këto ligje;

¹⁰ Terminologji e përdorur në këto ligje;

kategoritë vunerabël, por gjithmonë duke kryer referencën përkatëse, në ligjet e posaçme për secilën kategori. Për sa më sipër, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar)¹¹ parashikon:

“Është e detyrueshme të kryhet përkujdesja dhe transporti me përparësi, kundrejt të gjitha lehtësive që jep ligji, për të gjitha subjektet që i përfitojnë këto lehtësi në transportin qytetës dhe jashtë qytetit, duke përcaktuar me shënim të veçantë edhe vendet e ndenjies për ta.

Udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, duhet të paraqesin në çdo rast udhëtimi dokumentin që përcakton ligji për ta.

Fondet për kompensimin e tarifës së transportit të kategorive të personave, që përfitojnë nga legjislacioni në fuqi për transportin qytetas, përballohet nga institucionet përgjegjëse, sipas ligjit. Masa, kriteret dhe procedurat për kompensimin e kësaj tarife përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.”.

Për sa më sipër, edhe neni 85, i ligjit 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, i ndryshuar, ka vendosur detyrimin dhe ka autorizuar nxjerrjen e një akti nënligjor nga ana e Këshillit të Ministrave, i cili duhet të përcaktojë, masat, kriteret dhe procedurat për kompesimin e tarifës së transportit qytetas për udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta. Ky akt nënligjor nuk rezulton të jetë miratuar.

Në referencë të akteve nënligjore të miratuara në fushën e transportit, Komisioneri është fokusuar edhe në parashikimet e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta transporti rrugor”, ku është përcaktuar se të drejtën për të përcaktuar çmimet e biletave për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transportin qytetas/rrethqytetas me ligje të veçanta, e kanë, këshillat e njësisive të vetëqeverisjes vendore, në përputhje me legjislacionin në fuqi për këtë qëllim. Pika 7, e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, i Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta transporti rrugor” parashikon: “Për udhëtarët, që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, çmimi i biletave për transportin qytetas dhe rrethqytetas caktohet në përputhje me legjislacionin në fuqi për këtë qëllim, me vendim të këshillit të njësisive të vetëqeverisjes vendore”.

¹¹ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar me ligjin nr. 10/2016, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 37/2014 “Për disa shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 21/2013, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 10 302, datë 15.07.2010 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9760, datë 21.06.2007 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9373, datë 14.04.2005, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9096, datë 03.07.2003, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ndryshuar me ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002”, ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”).

Në referencë të Udhëzimit nr. 5627, datë 18.11.2016, të Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës “Për përcaktimin e kritereve, rregullave dhe dokumentacionit për lëshimin e licencave dhe certifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor të udhëtarëve brenda vendit”, Bashkitë janë organet kompetente për lëshimin e licencave dhe certifikatave për operatorët e shërbimit urban qytetas.

Në vijim, vlen të përmendet edhe Udhëzimi nr. 3743, datë 10.07.2017, i Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës, “Mbi modelet dhe standartet e biletave të transportit rrugor të udhëtarëve”. Ky udhëzim bën një identifikim të grupeve, që përfitojnë lehtësira financiare në marrjen e shërbimeve publike në përputhje me kuadrin ligjor, por jo llojin e lehtësirave që përfitojnë. Personat që u përkasin kategorive apo grupeve në fjalë, pajisen me *Kartat standarde të personalizuar*. Në pikën 5.3.2.1, 5.3.2.2 dhe 5.3.2.4 përcaktohen si të tillë: invalidët e punës, të verbërit dhe invalidët paraplegjikë dhe tetraplegjikë. Në pikën 5.3.2.6, të Udhëzimit nr. 3743/2017, parashikohet si përfitues edhe çdo subjekt ose kategori që mund të përfitojë në vijim, mbështetur në legjislacionin në fuqi.

Për sa më sipër, rezulton se personat me aftësi të kufizuara që gëzojnë statusin e të verbërit gëzojnë lehtësira në shërbimin e transportit, duke përfshirë këtu të treja format e transportit me linja të rregullta, pra transport qytetas, rrethqytetas dhe ndërqytetas. Transporti qytetas dhe rrethqytetas, janë kompetencë e pushtetit vendor. Referuar akteve ligjore dhe nënligjore në fuqi, pushteti vendor ka kompetencën për të përcaktuar linjat, për të licensuar subjektet dhe për të përcaktuar çmimin e biletave për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transport. Kjo kategori është përfituese e kompesimit, i cili nuk është përcaktuar akoma në çfarë mase, si dhe nuk janë përcaktuar kriteret për përfitimin e tij, pasi nuk është miratuar ende akti nënligjor, që duhet të bëjë përcaktime të tilla.

Nga dokumentacioni dhe informacioni i administruar në kuadër të një ankese të mëparshme pranë Komisionerit¹², rezulton se problematika e mospërfitimit të lehtësirave në transportin urban qytetas është një problematikë e parashtruar sipas informacionit të dhënë nga Shoqata e Transportit Urban dhe Interurban Kamëz Veri dhe Shoqata “Shpresë për të verbërit”. Sipas tyre, ata kanë depozituar disa kërkesa dhe ankesa, pranë MIE-së dhe MSHMS-së, por edhe në institucione e dikastere të tjera të pushtetit vendor, lidhur me sigurimin e lehtësirave në transportin publik qytetas.

Nisur nga problematika e paraqitur nga Shoqata në mbrojtje të interesave të personave me aftësi të kufizuara, Ministri i Mirëqënies Sociale dhe Rinisë i është drejtuar, nëpërmjet shkresës¹³ nr. 3129, datë 28.05.2014, të gjithë Kryetarëve të Bashkive dhe për dijeni Prefektëve të Qarqeve, ku nisur nga problematika e paraqitur nga shoqatat e invalidëve të punës, lidhur me sigurimin e lehtësive në transportin urban për këtë kategori, i udhëzon titullarët e këtyre institucioneve, si vijon:

¹² Referuar ankesës nr. 19, datë 19.02.2021, të K. M dhe Shoqatës “Shpresë për të verbërit”, ku pretendohet diskriminim për shkak të “aftësisë së kufizuar”, nga ana e Shoqërisë Shpresa-AI sh.p.k.

¹³ Administruar në çështjen e trajtuar nga KMD me Nr. 192 rregj., datë 18.12.2018, të Shoqatës së Invalidëve Paraplegjikë dhe Tetraplegjikë, Dega Shkodër.

“Aktualisht, Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë është në procesin e vlerësimit dhe të hartimit të projektvendimeve për përcaktimin e mënyrës së kompensimit të shërbimit të transportit për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transport sipas legjislacionit në fuqi. E drejta e invalidëve të punës për udhëtimin falas në mjetet e komunikacionit qytetas privat është e përcaktuar edhe në dokumentacionin licencues dhe certifikues të shoqërive të transportit.....Duke qenë se autoritetet përgjegjëse për lëshimin e këtyre licencave janë njësitë e qeverisjes vendore, ato duhet të marrin të gjitha masat e nevojshme për plotësimin e detyrimeve të parashikuara në licencë për subjektet që kryejnë transport rrugor. Në rast të kundërt mund të kërkojnë heqjen e licencës për subjektet që nuk i përmbushin këto detyrime. Nga sa më lart, Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë kërkon zbatimin e dispozitave ligjore në fuqi, si dhe detyrimeve që kanë shoqëritë e transportit bazuar në dokumentacionin e tyre licencues dhe certifikues, në lidhje me të drejtën e invalidëve të punës për udhëtim falas me mjetet e komunikacionit qytetas privat. Gjithashtu kërkojmë vëmendjen e njësisë të qeverisjes vendore në mbikqyrjen e vazhdueshme të respektimit të detyrimeve kontraktuale mbi këtë të drejtë të invalidëve të punës nga shoqëritë e transportit”.

Për sa më sipër, rezulton se pavarësisht mungesës së aktit nënligjor, i cili do të përcaktojë masën, kriteret dhe procedurat e kompensimit të shërbimit të transportit për kategorinë e të verbërve dhe vonesës së zgjatur për nxjerrjen dhe miratimin e këtij akti nënligjor, ministri përgjegjës i ka dhënë një zgjidhje të përkohëshme çështjes në fjalë, duke mos cënuar të drejtën e invalidëve të punës, sikurse për analogji edhe kategorisë së personave të verbër, për të gëzuar lehtësi në transportin urban qytetas. Për të realizuar një shërbim të tillë, në mungesë të aktit nënligjor ende të pamiraturar, ai udhëzon që njësitë e qeverisjes vendore në zbatim të kompetencave që atyre u atribuon legjislacioni në fuqi, të mbikqyrin në mënyrë të vazhdueshme respektimin e detyrimeve kontraktuale nga ana e operatorëve të shërbimit urban, si dhe u kujton këtyre njësisë se e drejta e transportit falas të kategorive të personave me aftësi të kufizuar është e përcaktuar në dokumentacionin licencues dhe certifikues të shoqërive të transportit, ku këto të fundit lëshohen nga organet e qeverisjes vendore.

- 2) Në vijim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri analizoi edhe përmbajtjen e Kontratës të Shërbimit, të lidhur ndërmjet Bashkisë Kamëz dhe Shoqërisë Shpresa AL, përkatësisht Kontratës nr. 675, datë 15.02.2017, *“Për transportin e udhëtarëve në linjën rrethqytetëse “Paskuqan 2-Babrru -Tiranë- Babrru-Paskuqan 2”¹⁴”* të Bashkisë Kamëz.

Kontrata e mësipërme ka prodhuar efekte për palët kontraktuale që nga data e nënshkrimit të saj, me datë 15.02.2017, efekte të cilat kanë një shtrirje kohore 10 vjeçare, pra deri më datë 15.02.2027.

Neni 9, i kontratës së sipërcituar parashikon shprehimisht: *“Kontraktori detyrohet që të garantojë udhëtimin e të gjithë kategorive të udhëtarëve që sipas legjislacionit në fuqi përfitojnë lehtësira në*

¹⁴ Si dhe Aneks Kontratës me nr. 2020 prot., datë 06.03.2020, bashkëlidhur kësaj Kontrate.

udhëtim, si: Udhëtimi me bileta pajtimi (abone), udhëtimin pa pagesë kundrejt paraqitjes së dokumentit që parashikon ligji për to, etj.”

Neni 10, përcakton se: “Kontraktori merr përsipër të kryejë shërbimin e transportit në linjën përkatëse, të përmbushë detyrimin sipas nenit 9, të cituar më lart, kundrejt subvencionit të kontratës, vetëm pas miratimit në Këshillin Bashkiak të financimit të subvencioneve (miratimi i planifikimit në Buxhetin e Bashkisë ose me VKM).”

Për sa më sipër, rezulton se Shoqëria Shpresa AL, me të cilën Bashkia Kamëz ka lidhur kontratë shërbimi, ka detyrim kontraktual ofrimin e shërbimit urban qytetas falas për kategorinë e personave të verbër, kundrejt subvencionit të kontratës, sikurse dhe Bashkia Kamëz nga ana tjetër, duhet të përmbushë detyrimin kontraktual kundrejt Shoqërisë Shpresa Al lidhur me subvencionimin e saj sipas parashikimeve të kontratës.

Neni 10 i Kontratës ka përcaktuar se, subvencionimi i Shoqërisë së transportit rrugor lidhur me ofrimin e shërbimeve falas të kategorisë së personave që përfitojnë lehtësira në udhëtim, bëhet sipas përcaktmeve të aktit nënligjor/VKM-së përkatëse, ose në mungesë të këtij akti ka parashikuar që të bëhet nga pushteti vendor/Bashkia Kamëz, subvencionim i cili bëhet me miratimin e tij me vendim të Këshillit Bashkiak ose miratim të planifikimit në buxhetin e Bashkisë.

Në këtë kontekst, Komisioneri gjykon se Bashkia Kamëz ka patur të gjitha mundësitë për të mos e lënë të thellohej problematika e mosofrimit të shërbimit të transportit urban falas, jo vetëm për subjektin ankues dhe kategorinë e të verbërve, por edhe për kategoritë e tjera të parashikuara në nenin 9, të kontratës së shërbimit, të lidhur me operatorin e shërbimit urban Shpresa AL.

Përveç sa më sipër, Bashkia Kamëz, në cilësinë e autoritetit që lëshon licencat dhe certifikatat për operatorët e shërbimit urban, në referencë të pikës 4, të Lidhjes 4, së Udhëzimit nr. 5627, datë 18.11.2016, të Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës *“Për përcaktimin e kriterëve, rregullave dhe dokumentacionit për lëshimin e licencave dhe certifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor të udhëtarëve brenda vendit”*, ku parashikohet se:

“Mbajtësi i licencës dhe i kësaj çertifikate mban përgjegjësi për zbatimin e ligjeve nr.7889/94, të ndryshuar, nr. 7663/93, nr. 8626/00, të ndryshuar në të cilat përcaktohet:

a) Për transportin qytetës: - “invalidët e punës, invalidët e luftës, invalidët paraplegjikë dhe tetraplegjikë, të cilët nga organizatat përkatëse janë të pajisur me dëshmi, kanë të drejtë të udhëtojnë falas”, si dhe për zbatimin e ligjeve nr. 8098/96, nr. 8153/96, të ndryshuar; -“të verbërit e shoqëruarit e tyre dhe jetimet që nuk janë në marrëdhënie pune, udhëtojnë falas”; duhej të kishte vepruar menjëherë kundrejt moszbatimit të këtij udhëzimi.

Problematika e parashtruar nga pala ankuese, sa i përket transportit urban qytetas, është një fakt i bërë publik që nga viti 2012, kur janë miratuar ndryshimet në ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 *“Për Statusin e të Verbërit”* apo edhe ligjeve të tjera të cilat kanë prekur kategori si: invalidët para dhe

tetraplegjik etj. Në këtë kuadër, Shoqata Kombëtare e të Verbërve të Shqipërisë, ka kërkuar publikisht¹⁵ në vijimësi, për gjetjen e një zgjidhje për kategorinë e të verbërve, sa i përket transportit.

Nga informacioni i administruar nga Komisioneri në kuadër të ankesave të mëparshme me të njëjtin objekt, kundër Bashkisë Kamëz, Bashkia ka qenë në dijeni të situatës së krijuar ndërmjet operatorit të transportit publik Shpresa AL dhe kategorive të personave që përfitojnë udhëtimin pa pagesë në territorin e saj, në përgjithsi dhe specifikisht edhe të rastit konkret me shtetasin M. Sh (për problematikën e të cilit është vënë në dijeni nga Komisioneri që me datë 14.11.2022). Pavarësisht kësaj, nuk rezulton të ketë pasur përpjekje nga ana e Bashkisë për verifikimin e problematikës me ankuesin, apo rregullimin përfundimtar të situatës nga ana saj, duke mohuar të drejtën e tij për të përfituar lehtësira në udhëtim, si dhe duke shkelur njëherësh edhe detyrimet e saj kontraktuale me shoqërinë e transportit.

Gjithashtu, Bashkia Kamëz, nuk provoi para Komisionerit:

- Që ka miratuar ndonjë akt nënligjor nga ana e Këshillit Bashkiak Kamëz (Bashkia Kamëz), lidhur me subvencionimin e Shoqërisë Shpresa AL, në përmbushje të detyrimeve kontraktuale sipas Kontratës të Shërbimit, të lidhur ndërmjet Bashkisë Kamëz dhe Shoqërisë Shpresa AL, përkatësisht Kontratës nr. 675, datë 15.02.2017, “Për transportin e udhëtarëve në linjën rrethqytetëse “Paskuqan 2-Babrru -Tiranë- Babrru-Paskuqan 2”¹⁶” të Bashkisë Kamëz, duke shkelur këtë të fundit.
- Që kishte marrë masa apo kishte kryer veprime konkrete për të kryer ndonjë kontroll a monitorim përsa i përket respektimit të kontratës së shërbimit të lidhur me këtë Shoqëri.

Në përfundim, Komisioneri gjykon se me anë të veprimeve apo mosveprimeve të saj, Bashkia Kamëz ka ekspozuar subjektin ankues, M. Sh, i cili bën pjesë në kategorinë e personave të verbër, ndaj një trajtimi të padrejtë dhe disfavorizues, sa i përket transportit urban qytetas pa pagesë.

Lidhur me pretendimin e subjektit ankues për diskriminim të tij nga ana e Shoqërisë Shpresa AL, pas analizimit të fakteve, provave e dokumentacionit përkatës, Komisioneri vlerëson se, pavarësisht mungesës së aktit nënligjor, i cili do të përcaktojë masën, kriteret dhe procedurat e kompensimit të shërbimit të transportit për kategorinë e të verbërve dhe vonesës së zgjatur për nxjerrjen dhe miratimin e këtij akti nënligjor, ministri përgjegjës i ka dhënë një zgjidhje të përkohëshme çështjes në fjalë, duke mos cënuar të drejtën e invalidëve të punës, sikurse për analogji edhe kategorisë së personave të verbër, për të gëzuar lehtësi në transportin urban qytetas. Për të realizuar një shërbim të tillë, në mungesë të aktit nënligjor ende të pamiruar, ai udhëzon që njësitë e qeverisjes vendore në zbatim të kompetencave që atyre u atribuon legjislacioni në fuqi, të mbikqyrin në mënyrë të vazhdueshme respektimin e detyrimeve kontraktuale nga ana e

¹⁵ <https://ëëë.balkanweb.com/shteti-u-ka-borxh-nga-2-mln-leke-te-verbrit-nenshkruajne-peticion/>

<http://www.respublica.al/arkiv-lajme-të-përditësuarat/të-verbërit-në-protestë-kundër-ndryshimit-të-statusit>

¹⁶Si dhe Aneks Kontratës me nr. 2020 prot., datë 06.03.2020, bashkëlidhur kësaj Kontrate.

operatorëve të shërbimit urban, si dhe u kujton këtyre njërive se e drejta e transportit falas të kategorive të personave me aftësi të kufizuar është e përcaktuar në dokumentacionin licencues dhe certifikues të shoqërive të transportit, ku këto të fundit lëshohen nga organet e qeverisjes vendore.

Në këtë këndvështrim, nisur nga analizimi i detyrimeve kontraktuale, të parashikuara në kontaktin nr. 675, datë 15.02.2017, “Për transportin e udhëtarëve në linjën rrethqytetëse “Paskuqan 2-Babrru -Tiranë- Babrru-Paskuqan 2”, lidhur mes palëve Bashkia Kamëz dhe Shoqëria Shpresa AI, Komisioneri vlerëson se, detyrimi për të ofruar falas shërbimin urban qytetës për kategorinë e personave të verbër¹⁷ nga ana e Shoqërisë Shpresa AI është i kushtëzuar nga përmbushja e detyrimit të Bashkisë për ta subvencionuar atë.

Përsa kohë Bashkia nuk ka zbatuar detyrimin e saj për të subvencionuar Shoqërinë, ajo nuk mund të ngarkohet me detyrimin për të ofruar një shërbim të tillë. Në këtë këndvështrim, Komisioneri gjykon se, Shoqëria nuk ka kryer veprime të cilat bien ndesh me zbatimin e kontratës së mësipërme nënshkruar mes saj dhe Bashkisë.

Për rrjedhojë, Komisioneri vlerëson se nga ana e Shoqërisë Shpresa AI, me veprime apo mosveprime të saj, nuk janë shkelur dispozitat e LMD-së. Përkundrazi, Komisioneri ka konstatuar se është Bashkia Kamëz që me mosveprimet e saj ka ndikuar që subjektit ankues dhe gjithë kategorisë së personave që si ai janë pjesë e kategorisë së personave të verbër¹⁸ t’u mohohet e drejta e udhëtimit falas në transportin urban qytetës.

- 3) Lidhur me pretendimin e subjektit ankues sa i përket veprimeve nga ana e punonjësit/faturinos të transportit publik të Shoqërisë Shpresa AL.

Nga informacioni i administruar, subjekti ankues ka pretenduar se, në momentin që ka paraqitur pranë punonjësit (faturinos) të Shoqërisë Shpresa AL, Librezën e Verbërisë¹⁹, nga ana e këtij të fundit, i është sqaruar se ajo nuk njihej nga shoqëria e transportit dhe për këtë arsye i duhej të paguanin biletën e plotë të transportit. Ndërkaq, punonjësi/faturinoja i Shoqërisë së transportit, është konfliktuar me nënën e ankuesit, fakt ky për të cilin ai, me datë 19.10.2022 ka bërë kallëzim penal, në Komisariatit e Policisë nr. 5, lidhur me mosnjohjen e Librezës së Verbërisë gjatë udhëtimit me urban.

Bazuar në vendimin e Prokurorisë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë “Për mosfillimin e procedimit penal”, të datës 10.11.2022, i cili bazohet në kallëzimin penal nr. 14341, të vitit 2022, rezulton se në përfundim të studimit e vlerësimit të materialeve të referuara nga shtetasi M. Sh dhe nëna e tij, M. Sh, është vendosur mosfillimi i procedimit penal bazuar në kallëzimin e tyre.

---

¹⁷ Vërtetuar nga dëshmia përkatëse që është Libreza e Verbërisë lëshuar nga SHSSH.

¹⁸ Vërtetuar me dokumentacionin përkatës.

¹⁹ Referuar Librezës së Verbërisë, lëshuar nga SHSSH.

Pra, mbështetur në sa më sipër, pretendimi për konfliktin e krijuar mes ankuesit, nënës së ankuesit dhe faturinos së autobusit të Shoqërisë “Shpresa AI”, është bërë objekt i shqyrtimit e hetimit nga organet e posaçme siç është prokuroria në këtë rast.

B. Shkaku i mbrojtur.

Mbështetur në nenin 2²⁰, të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, në ushtrimin e detyrës së tij siguron mbrojtjen efektive nga diskriminimi dhe çdo formë sjelljeje që nxit diskriminimin për një nga shkaqet që parashikon ky ligj. Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi ndalon situatat kur persona ose grupe personash në një situatë të njëjtë trajtohen në mënyra të ndryshme, dhe situatat kur personat ose grupet e personave në situata të ndryshme trajtohen njësoj.

Në nenin 1 të tij, përcaktohet se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.

Në lidhje me pretendimin e subjektit ankues për diskriminim për shkak të “aftësisë së kufizuar”, Komisioneri gjykon se ky shkak konsiderohet si një shkak i mbrojtur, pasi jo vetëm parashikohet si i tillë në bazën ligjore të sipërpërmendur, por edhe sepse ekzistojnë prova të mjaftueshme/dokumente, që e justifikojnë si të tillë.

C. Lidhja e trajtimit të padrejtë, disfavorizues dhe të pabarabartë me “aftësinë e kufizuar”.

Kushtetuta është akti më i lartë juridik, ligji më i lartë (lex superior), në pajtueshmëri me të cilin duhet të jenë të gjitha aktet e tjera juridike.

Parimi i barazisë para ligjit dhe i mosdiskriminimit, sanksionohet nga Kushtetuta si një parim i përgjithshëm që përshkon të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj ai duhet të gjejë shprehjen e tij në të gjithë legjisllacionin shqiptar si dhe të zbatohet nga të gjithë, si nga institucionet edhe nga individët.

---

²⁰“Qëllimi i këtij ligji është të sigurojë të drejtën e çdo personi për: a) barazi përpara ligjit dhe mbrojtje të barabartë nga ligji; b) barazi të shanseve dhe mundësive për të ushtruar të drejtat, për të gëzuar liritë dhe të marrë pjesë në jetën publike; c) mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe nga çdo forme sjelljeje që nxit diskriminim.”

Kushtetuta si akti themeltar i Republikës së Shqipërisë, sanksionon se: “*Të drejtat dhe liritë themelore të njeriut janë të pandashme, të patjetërsueshme, të padhunueshme dhe qëndrojnë në themel të të gjithë rendit juridik*”. Neni 18, i saj shpreh se: “*Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit*”.

Gjykata Kushtetuese në disa vendime të saj ka interpretuar nenin 18 të Kushtetutës, si dhe ka theksuar se parimi i barazisë synon që të gjithë të jenë të barabartë në ligj dhe përpara ligjit, jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë por edhe në të drejtat e parashikuara nga ligjet e tjera në fuqi. Gjykata është shprehur se:

“Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëllojta për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia përpara ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta”, si dhe “Vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme dhe objektive mund të përliqet trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë.” (shih vendimet nr. 39, datë 16.10.2007, nr. 4 datë 12.02.2010, nr. 34, datë 20.12.2015, të Gjykatës Kushtetuese).

Në nenin 59, shkronjat e) dhe f) të saj, Kushtetuta ka parshikuar se:

“Shteti, brenda kompetencave kushtetuese dhe mjeteve që disponon, si dhe në plotësim të nismës dhe të përgjegjësisë private, synon:

e) përkujdesjen dhe ndihmën për të moshuarit, jetimët dhe invalidët;

f) riaftësimin shëndetësor, edukimin e specializuar dhe integrimin në shoqëri të të paaftëve, si dhe përmirësimin në vazhdimësi të kushteve të tyre të jetesës”.

Gjykata Kushtetuese, në jurisprudencën e saj, ka mbajtur qëndrimin se, parimi i shtetit të së drejtës detyron të gjitha organet e pushtetit publik që t’i ushtrojnë kompetencat e tyre vetëm në respektim të normave kushtetuese. Aktet juridike që nxirren nga këto organe duhet të jenë në pajtim me aktet juridike më të larta, si në kuptimin formal të tyre, ashtu edhe atë material. Respektimi i hierarkisë së akteve normative është një detyrim që buron nga parimi i shtetit të së drejtës dhe i koherencës në sistemin ligjor²¹.

Me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, e drejta ndërkombëtare që rrjedh nga marrëveshjet ndërkombëtare (*e njohur ndryshe edhe si “e drejta konventore”*) ka një vend të posaçëm.

Sipas nenit 116 të Kushtetutës, marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara me ligj, në hierarkinë e normave juridike renditen menjëherë pas Kushtetutës. Për pasojë, ato zënë një vend të rëndësishëm në të drejtën e brendshme e bëhen të detyrueshme për t’u zbatuar për çdo shtet, për të gjithë organet shtetërore.

²¹²¹ Citojmë këtu, Vendimet e Gjykatës Kushtetuese me: nr. 2, datë 03.02.2010, nr.1, datë 12.01.2011, nr. 23, datë 08.06.2011.

Po ashtu, kjo dispozitë kushtetuese duhet lexuar në harmoni edhe me nenin 122, pikat 1 dhe 2, të Kushtetutës, ku sanksionohet se:

“1. Çdo marrëveshje ndërkombëtare e ratifikuar përbën pjesë të sistemit të brendshëm juridik pasi botohet në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë. Ajo zbatohet në mënyrë të drejtpërdrejtë, përveç rasteve kur nuk është e vetëzbatueshme dhe zbatimi i saj kërkon nxjerrjen e një ligji...

2. Një marrëveshje ndërkombëtare e ratifikuar me ligj ka epërsi mbi ligjet e vendit që nuk pajtohen me të...

Shqipëria ka nënshkruar e ratifikuar disa akte ndërkombëtare, që në thelb kanë të bëjnë me trajtimin e barabartë, mosdiskriminimin, mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut në përgjithësi, ndër të cilat është edhe Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut, e cila jo vetëm që është pjesë e e legjislacionit të brendshëm të Republikës së Shqipërisë, por zë një vend të veçantë brenda tij. Konventa njih dhe parashikon kufizime të përgjithshme dhe kufizime specifike për të drejta të veçanta.

Neni 14 i Konventës Evropiane për Drejtat e Njeriut (KEDNJ), ndalon diskriminimin në gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në të, duke mos parashikuar një të drejtë të veçantë në lidhje me aksesueshmërinë, ndërkohë që Protokollin 12-të i KEDNJ-së, i cili është ratifikuar nga Shqipëria, ndalon diskriminimin në lidhje me *“gëzimin e çdo të drejte të parashtruar nga ligji”* dhe kështu ofron mbrojtje më të madhe se sa neni 14, i cili lidhet vetëm me të drejtat e garantuara nga KEDNJ-ja. Në veçanti, fusha e mbrojtjes sipas nenit 1, të Protokollit të 12, të KEDNJ përfshin rastet kur personi është diskriminuar: *“a) në gëzimin e çdo të drejte ligjore të njohur shprehimisht me ligj të veçantë; b) në gëzimin e çdo të drejte që rrjedh nga një detyrim i qartë i autoritetit publik sipas legjislacionit të brendshëm, sa kohë autoriteti ka detyrimin të dëshmojë një sjellje të caktuar mbi bazën e ligjit të brendshëm; c) nga autoriteti publik në ushtrimin e kompetencës diskrecionare; d) nga çdo akt apo mosveprim tjetër i autoritetit publik”*.

Gjithashtu, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), në mënyrë të vazhdueshme ka interpretuar se trajtimi i diferencuar është diskriminues nëse ai nuk bazohet në ndonjë justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, domethënë, nëse trajtimi i diferencuar nuk ndjek një qëllim legjitim ose nëse nuk ekziston një marrëdhënie e arsyeshme të proporcionalitetit ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të realizohet²². Sipas GJEDNJ-së, e drejta për të mos u diskriminuar e garantuar nga KEDNJ, gjithashtu çënohet kur pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm shtetet dështojnë që të trajtojnë ndryshe personat situata e të cilëve është objektivisht e ndryshme²³. GJEDNJ, shprehet se, ndalimi që rrjedh nga neni

²² Shih: *Molla kundër Greqisë*, Vendim i Dhomës së Madhe, 2018, prg. 135; *Fábián kundër Hungarisë*, Vendim i Dhomës së Madhe 2017, prg. 113; *Abdulaziz, Cabales dhe Balkandali kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 1985, prg.72.

²³ Shih: *Çështja Thlimmenos kundër Greqisë* [GC], nr. 34369/97, prg. 44, GJEDNJ 2000-IV; *Çështja J.D dhe A kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr.32949/17 dhe 34614/17, prg. 84, 24 tetor 2019.

14 do të krijojë detyrime pozitive për shtetet kontraktuese për të bërë dallimet e nevojshme ndërmjet personave ose grupeve, rrethanat e të cilëve janë në mënyrë të rëndësishme dhe domethënëse të ndryshme²⁴. Për më tepër, GJEDNJ, shprehet se, neni 14, nuk e ndalon një shtet anëtar që t'i trajtojë grupet ndryshe për të korrigjuar "pabarazitë faktike" ndërmjet tyre; në të vërtetë, në rrethana të caktuara, dështimi në përpjekje për të korrigjuar pabarazinë nëpërmjet trajtimit të ndryshëm, mund të shkaktojë në vetvete një shkelje të nenit 14²⁵.

Konventa e OKB-së "*Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara*"²⁶ në mënyrë të posaçme në nenin 4/1, ka përcaktuar se: "*Shtetet Palë marrin përsipër të sigurojnë dhe promovojnë realizimin e plotë të të gjitha të drejtave dhe lirive themelore të njeriut për të gjithë personat me aftësi të kufizuar pa diskriminim të ndonjë lloji me bazë aftësinë e kufizuar.*"

Në frymën e Konventës, është miratuar, ligji nr. 93/2014 "*Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara*", i cili ka si qëllim, të garantojë nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të personave me aftësi të kufizuara për të mundësuar pjesëmarrjen e tyre të plotë dhe efektive në të gjitha sferat e shoqërisë, në kushte të barabarta me të tjerët, duke mundësuar autonominë dhe jetesën e pavarur për të gjithë personat me aftësi të kufizuara, nëpërmjet ofrimit të ndihmës e të mbështetjes; të përcaktojë përgjegjësinë e të gjitha strukturave publike dhe jopublike, përfshirë organet shtetërore, qendrore dhe vendore, në zbatimin e parimeve të përfshirjes dhe aksesueshmërisë për të zvogëluar, deri në heqje, pengesat për personat me aftësi të kufizuara, me qëllim mundësimin e pjesëmarrjes së tyre të barabartë në shoqëri.

Persona me aftësi të kufizuara, sipas këtij ligji, janë, personat që kanë dëmtime afatgjata fizike, mendore, intelektuale ose ndijore, dëmtime të cilat, në bashkëveprim me pengesat e ndryshme, përfshirë ato mjedisore dhe të qëndrimit, mund të pengojnë pjesëmarrjen e plotë dhe efikase të këtyre personave në shoqëri, në kushte të barabarta me të tjerët.

Jetesa e pavarur, u siguron personave me aftësi të kufizuara zgjedhje, kontroll dhe liri të njëjta me të tjerët. Ligji nr. 93/2014, përcakton se, një nga aspektet që siguron jetesën e pavarur për personat me aftësi të kufizuara është edhe transporti. Në gërmën "ë", të pikës 2, të nenit 5, të ligjit nr. 93/2014, parashikohet se: "*Politikat shtetërore mbështetin personat me aftësi të kufizuara që të kenë akses në të gjitha sferat e jetës e, ndër të tjera, të kenë akses përkatësisht: ....ë) në transport....*". Sipas nenit 6, të ligjit nr. 93/2014, jetesa e pavarur,

²⁴Shih: Çështja *J.D dhe A kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr.32949/17 dhe 34614/17, prg. 84, 24 tetor 2019.

²⁵ Shih: Çështjen *Horváth dhe Kiss kundër Hungarisë*, nr. 11146/11, datë 29.01.2013, prg. 101; Çështjen *Thlimmenos*, cituar më lart, prg. 44; Çështjen *D.H. dhe të tjerët kundër Republikës Çeke* (GC), nr.57325/00, GJEDNJ 2007-IV, prg.175).

²⁶Ratifikuar me ligjin nr. Nr. 108/2012 "*Për Ratifikimin e Konventës së OKB-së "Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara"*.

mundësohet nëpërmjet shërbimeve të ndryshme që synojnë të ofrojnë mbështetje në kapërcimin e barrierave. Në këto shërbime përfshihen ndër të tjera edhe transporti.

Sikurse është përmendur edhe në rubrikat e sipërpërmendura, njësitë e qeverisjes vendore janë përgjegjëse për transportin urban qytetas. Në pikën 6, të nenit 23 “*Funksionet e Bashkive në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike*”, të ligjit nr. 139/2015 “*Për vetëqeverisjen vendore*” parashikohet: “*Në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike, bashkitë janë përgjegjëse në territorin e juridiksionit të tyre për: .....6. Transportin publik vendor*”.

Në nenin 3, pika 1, të ligjit nr. 93/2014, përcaktohet: “*Aksesueshmëri*” është mënjanimi i pengesave të të gjitha llojeve”. Më tej në pikën 3, të këtij neni parashikohet se:

“*3. “Pengesat” nënkupton: a) pengesat sociale, veçanërisht qëndrimet, stereotipet e sjelljen tutelore; b) pengesat mjedisore, përfshirë vështirësitë në komunikim që kanë personat me dëmtime ndijore, veçanërisht ata me dëmtime në shikim dhe dëgjim, ata për të cilët komunikimi verbal është i kufizuar ose i pamundur e personat që kërkojnë formate të thjeshta për t’u lexuar dhe për t’u kuptuar; c) pengesat infrastrukturore, përfshirë ato në banesa, hapësira dhe shërbime publike; ç) pengesat institucionale, përfshirë ato në legjislacion dhe politika.*”

Në përputhje me qasjen e KDPAK edhe ky ligj sanksionon se garantimi i aksesueshmërisë nëpërmjet mënjanimi të pengesave të të gjitha llojeve është një nga parimet e këtij ligji (neni 3/ç) dhe se jetesa e pavarur e personave me aftësi të kufizuar mund të sigurohet nëpërmjet garantimit të aksesueshmërisë, përfshirë aksesin në të gjitha shërbimet publike.

Ligji “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, i ndryshuar, është një ligj i cili është miratuar në bazë dhe në zbatim të nenit 18, të Kushtetutës. Në bazë të LMD, jo çdo diferencë në trajtim, konsiderohet diskriminim. Neni 6, i LMD, përcakton: “*Ndalimi i diskriminimit i përshkruar nga ky ligj nuk zbatohet në rastet kur ka një qëllim objektivisht të justifikueshëm dhe të përligjur në bazë të Kushtetutës, të marrëveshjeve apo akteve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacioni në fuqi*”.

Sipas nenit 3, pika 1 të LMD, “*Diskriminimi*” përkufizohet si: “*çdo dallim, përjashtim, kufizim apo preferencë, bazuar në cilindo shkak të mbrojtur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim apo pasojë pengesën apo bërjen e pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, me aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe me ligjet në fuqi*”.

Në pikën 1, të nenit 5, të LMD, sanksionohet ndalimi i diskriminimit, sipas formulimit vijues: “*1. Ndalohet diskriminimi për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji dhe mosmarrja në shqyrtim, sipas rasteve të përmendura në nenin 3 të këtij ligji, e një ankimi ose procedure, si dhe çdo formë tjetër sjelljeje që pengon zbatimin e parimit të trajtimit të barabartë.*”

Në Kreun IV, të LMD, parashikohet një mbrojtje të posaçme nga diskriminimi në fushën e ofrimit të të mirave dhe shërbimeve. Konkretisht, në nenin 20, pika 1, dhe pika 2, shkronjat “a” dhe “ë”, të LMD parashikohet:

“1. Personi fizik ose juridik që ofron të mira apo shërbime për publikun, me pagesë ose jo, ndalohet të diskriminojë një person tjetër, i cili kërkon t’i arrijë ose t’i përdorë ato: a) duke refuzuar t’i japë një personi apo grupi personash të mira apo shërbime për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji; b) duke refuzuar t’i ofrojë një personi të mira apo shërbime në mënyrë të ngjashme, ose me cilësi të ngjashme, ose në kushte të ngjashme me ato në të cilat këto të mira apo shërbime i ofrohen publikut në përgjithësi. 2. Pika 1 e këtij neni zbatohet veçanërisht për: a) mundësi për të hyrë në një vend ku publiku lejohet të hyjë ose për të përdorur një vend, i cili lejohet për t’u përdorur nga publiku; ....”

Parimi i ndarjes së barrës së provës është një parim i konsoliduar në legjislacionin e BE-së dhe jurisprudencën e GJEDNJ-së. KEDS²⁷ gjithashtu ka pranuar që në çështjet e diskriminimit, barra e provës nuk duhet të varet plotësisht nga ankuesi, por duhet të jetë objekt i një rregullimi të posaçëm.

Një qasje e ngjashme gjendet në kuadrin e Komitetit Evropian të të Drejtave Sociale të Këshillit të Evropës (*organi mbikëqyrës i Kartës Sociale Evropiane*), i cili gjithashtu u shpreh se ligji vendas, kombëtar duhet të sigurojë një lehtësim të barrës së provës në favor të paditësit në rastet e diskriminimit. Në të vërtetë, siç thuhet në Përmbledhjen e praktikës gjyqësore të Komitetit Evropian të të Drejtave Sociale dhe gjithashtu thuhet nga GJEDNJ në çështjen në fjalë, barra e provës nuk duhet të jetë tërësisht mbi palën kërkuese dhe duhet të jetë objekt i një rregullimin e duhur në rast të diskriminimit.

Bazuar në nenin 33, pika 7/1 të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, në rastet kur pala ankuese paraqet fakte mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër, kundër së cilës është paraqitur ankesa, detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim.

Sa më sipër, ankuesi duhet të krijojë një prezumim të diskriminimit (diskriminimi *prima facie*), barra më pas kalon tek subjekti që pretendohet se ka kryer diskriminimin, i cili duhet të tregojë se ndryshimi në trajtim nuk është diskriminues. Kjo mund të bëhet:

1. Ose duke vërtetuar se nuk ka ndonjë lidhje shkakësore midis shkakut të mbrojtur dhe trajtimit të pafavorshëm apo të pabarabartë.
2. Ose duke provuar që megjithëse ky trajtim është i lidhur me shkakun e pretenduar, ka një justifikim të arsyeshëm dhe objektiv. Nëse subjekti që pretendohet se ka

---

²⁷ Komiteti Evropian për të Drejtat Sociale.

konsumuar sjelljen diskriminuese nuk është në gjendje të provojë një të dyja, atëherë do të jetë përgjegjëse për diskriminimin.²⁸

Në rastin konkret, gjatë hetimit administrativ të kësaj çështjeje dhe provave të vëna në dispozicion nga palët, rezultoi se pavarësisht ekzistencës së legjislacionit të aplikueshëm dhe faktit që personat me aftësi të kufizuara përfitojnë lehtësira në udhëtim, subjekti ankues, nuk ka përfituar nga transporti urban në linjën e ofruar nga operatori Shpresa AL. Nga ana e Bashkisë Kamëz nuk është vënë në dispozicion asnjë informacion apo provë lidhur me hapat e ndërmarrë për zgjidhjen e kësaj situatë konkrete dhe as në vijimësi.

Në analizë sa më sipër, Komisioneri vlerëson se jemi para situatës së prezumimit të diskriminimit nga Bashkia Kamëz, kundrejt subjektit ankues, si person me aftësi të kufizuara, i verbër dhe si pasojë barra e provës bie mbi këtë subjekt. Në këto kushte, për të vërtetuar të kundërtën, Bashkia Kamëz duhet të përmbushë dy kushtet e përmendura më sipër.

Në analizë të fakteve dhe provave të administruara gjatë procedurës hetimore, rezultoi se:

- Bashkia Kamëz nuk rezultoi të ketë kryer asnjë përpjekje me pushtetin qendror për t'i dhënë një zgjidhje përfundimtare situatës, në lidhje me përcaktimin e masave, kritereve dhe procedurat për kompesimin e tarifës së transportit qytetas për udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta;
- Bashkia Kamëz ka pasur të gjithë mundësinë për zgjidhjen vetë të situatës konkrete, nisur nga fakti që transporti qytetas është funksion i saj, ekskluziv, për t'ia garantuar të gjithë banorëve të saj²⁹, duke garantuar përkujdesje sociale të veçantë për personat me aftësi të kufizuara³⁰. Pikërisht në funksion të faktit, që transporti qytetas është funksion ekskluziv i Bashkisë, Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 "*Për transportet rrugore*", i ndryshuar, në nenin 10, shkronja c)³¹, të tij parashikon edhe vendosjen e tarifës së shërbimit urban nga vetë Bashkia. Gjithashtu, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 "*Për transportet rrugore*", i ndryshuar, parashikon se fondet për kompensimin e transportit qytetas përballohen nga Bashkitë;
- Bashkia Kamëz nuk depozitoi prova/dokumentacion shkresor që ka miratuar ndonjë akt nënligjor, lidhur me subvencionimin e Shoqërisë Shpresa AL, në përmbushje të detyrimeve kontraktuale sipas Kontratës të Shërbimit, të lidhur ndërmjet Bashkisë Kamëz dhe Shoqërisë Shpresa AL, përkatësisht Kontratës nr. 675, datë 15.02.2017, "*Për*

²⁸ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-handbook-non-discrimination-law-2018_en.pdf, fq.232.

²⁹ Në referencë të neneve 22 dhe 23, të Ligjit nr.139/2015 "*Për vetëqeverisjen vendore*".

³⁰ Në referencë të nenit 24, të Ligjit nr. 139/2015. "*Për vetëqeverisjen vendore*".

³¹ Neni 10, shkronja c), i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 "*Për transportet rrugore*" (i ndryshuar) parashikon: "*Tarifat e biletave të transportit qytetas të udhëtarëve me autobus miratohen me vendim të këshillit të njësisë së qeverisjes vendore, sipas nenit 14 të këtij ligji.*".

transportin e udhëtarëve në linjën rrethqytetëse “Paskuqan 2-Babrru -Tiranë- Babrru-Paskuqan 2³²” të Bashkisë Kamëz, duke shkelur këtë të fundit.

Njëkohësisht, vlen të theksohet fakti se para vitit 2014, ka ekzistuar një ndarje diskriminuese në legjislacionin shqiptar, në lidhje me përfitimin e lehtësirave për përfitimin e shërbimeve, duke trajtuar ndryshe dhe në mënyrë të padrejtë, kategori të ndryshme PAK, në situata thelbësisht të ngjashme.

Kjo problematikë është ndrequr me miratimin e Ligjit 93/2014 “Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuar”, i cili mbështetur edhe në Konventa e OKB-së “Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara”, eliminon çfarëdolloj diferencimi në thelb të aftësisë së kufizuar dhe garantimit të lehtësirave për të gjithë personat me aftësi të kufizuar. Në këtë këndvështrim, diferencimi midis invalidëve të punës, të cilët sipas ligjit të posaçëm përfitojnë transport falas dhe personave të verbër, të cilët marrin kompensim, jo vetëm që është i padrejtë dhe diskriminues, por tashmë është i tejkaluar dhe të njëjtat garanci, që ofrohen për një kategori duhen garantuar edhe për kategoritë e tjera. Nisur nga fakti që ofrimi i shërbimit të transportit për personat me aftësi të kufizuar, realizohet në mënyrën më të plotë dhe të thjeshtë duke e garantuar atë falas, kjo duhet të ndodhë për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuar, pa asnjë lloj dallimi apo diferencimi.

Për këtë arsye, mosnxjerrja e akteve nënligjore nga Këshilli i Ministrave, që në vetvete përbën një mosveprim shumë të rëndë, nuk mund të shërbejë si pengesë për Bashkinë Kamëz për zgjidhjen përfundimtare të situatës, pasi rendi juridik i ofron të gjitha mundësitë, që transportin falas, Bashkia mund dhe duhet ta garantojë vetë, si duke nxjerrë aktet e nevojshme normative, ashtu edhe duke bërë parashikimet për përfitimin e shërbimit falas për personat me aftësi të kufizuar. Lidhur me këtë, Bashkia në nenin 10 të kontratës së lidhur me operatorin e shërbimit Shpresa AL, ka cituar se: “Kontraktori merr përsipër të kryejë shërbimin e transportit në linjën përkatëse, të përmbushë detyrimin sipas nenit 8 dhe 9 të cituar më lart, kundrejt subvencionit të kontratës, vetëm pas miratimit në Këshillin Bashkiak të financimit të subvencioneve”.

Ndërkaq, nga analizimi i Kontratës së Shërbimit, që Bashkia Kamëz ka lidhur me operatorin e shërbimit urban qytetas, rezulton se në nenin 9 dhe 10, ka parashikime të sakta lidhur me detyrimin e operatorëve urban, për të ofruar transport falas për kategorinë e personave që përfitojnë lehtësira në udhëtim, si: udhëtimin pa pagesë kundrejt paraqitjes së dokumentit që parashikon ligji për to etj.

Komisioneri vlerëson se nga ana e Bashkisë Kamëz nuk u arrit të provohej:

---

³² Si dhe Aneks Kontratës me nr. 2020 prot., datë 06.03.2020, bashkëlidhur kësaj Kontrate.

1. Që nuk ka ndonjë lidhje shkakësore midis shkakut të pretenduar nga ankuesi, që është aftësia e kufizuar dhe trajtimit të pafavorshëm nga ana e Bashkisë Kamëz, të konstatuar edhe nga Komisioneri në këtë vendim.
2. Që veprimet dhe mosveprimet e saj kundrejt ankuesit dhe personave që ndodhen në kushte të njëjta me të, kanë një justifikim të arsyeshëm dhe objektiv.

Gjatë shqyrtimit të kësaj ankese, Komisioneri konstatoi se Bashkia Kamëz nuk ka vepruar në bazë të kompetencave, që asaj i atribuohen nga aktet ligjore dhe nënligjore në fuqi, për të ndaluar faktin e mos ofrimit të lehtësirave në transport për kategorinë e të verbërve, si dhe për rregullimin e situatës në mënyrë përfundimtare. Komisioneri vëren se, Bashkia Kamëz ka dështuar në marrjen e masave për heqjen e të gjitha pengesave institucionale, për të krijuar të gjitha lehtësitë për garantimin e transportit qytetas për personat me aftësi të kufizuar, të verbër.

Për sa më sipër, Komisioneri vlerëson se, subjektit ankues dhe kësaj kategorie personash me aftësi të kufizuara, sikurse edhe të gjitha kategorive të tjera që bëjnë pjesë në këtë grupim, u është mohuar një e drejtë, e cila u është dhënë nga legjislacioni në fuqi.

Në këto kushte, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, konstaton se Bashkia Kamëz, me anë të veprimeve dhe mosveprimeve të saj, ka vendosur përpara një situatë diskriminuese, për shkak të aftësisë së kufizuar, ankuesin dhe personat e verbër të përfaqësuar pranë Komisionerit nga Shoqata “Shpresë për të Verbërit”, sa i takon ofrimit të transportit pa pagesë të parashikuar në legjislacionin e sipërpërmendur.

Të njëjtin qëndrim, për një çështje të ngjashme ka mbajtur Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, kur me Vendimin nr. 146, datë 06.08.2021 dhe Vendimin nr. 174, datë 20.09.2021, të tij, ka konstatuar diskriminimin e kategorisë së personave paraplegjikë dhe tetraplegjikë dhe atyre të verbër, nga ana e Bashkive respektive, për shkak të aftësisë së kufizuar.

Gjithashtu, Komisioneri me anë të shkresës Nr. 953 prot., datë 12.06.2019, i është drejtuar Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale dhe Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë me: *“Rekomandim mbi rishikimin/plotësimin e legjislacionit që lidhet me lehtësirat në transport dhe përfitimin në baza të barabartë për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuara”*.

Komisioneri vlerëson se, shteti duhet t’u sigurojë mbrojtje efektive dhe barazi në trajtim të gjithë personave me aftësi të kufizuara, në mënyrë që ata të marrin pjesë në jetën shoqërore njëjloj si të tjerët, si dhe mundësisht t’u garantohet jetesa e pavarur dhe me lehtësirat e parashikuara në aktet ligjore e nënligjore në fuqi.

Plani Kombëtar i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara 2021-2025³³, citon ndër të tjera se:

“Kombëtar i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuar (PKVPAK) 2021-2025, është një dokument ndërsektorial i qeverisë shqiptare që përfshin politika të dedikuara për personat me aftësi të kufizuara e që do të hidhen për zbatim gjatë 5 vjecarit të ardhshëm. Qëllimi i tij është të vazhdojë promovimin dhe mbështetjen e integritit të personave me aftësi të kufizuara në jetën social-ekonomike të vendit duke patur në vëmendje të vazhdueshme përmbushjen e detyrimeve të KDPAK përmes masave specifike.

Procesi i hartimit të këtij dokumenti përputhet edhe me një moment tjetër të rëndësishëm të zbatimit të politikave për aftësinë e kufizuar në Shqipëri në funksion të realizimit të parimeve të KDPAK, të ratifikuar nga shteti shqiptar.

Qëllimi, objektivat specifike dhe masat e parashikuara në këtë plan për realizimin e aksesueshmërisë, adresojnë reduktimin e barrierave për personat me aftësi të kufizuara, me qëllim: (i) sigurimin e aksesit në të mirat materiale, shërbimet dhe lehtësirat; (ii) sigurimin dhe mbajtjen e vendit të punës; (iii) përfshirjen dhe pjesëmarrjen në komunitet; (iv) ndryshimet në sjelljet, qëndrimet dhe veprimet, të cilat diskriminojnë personat me aftësi të kufizuara.

Politika orienton institucionet publike në masat që ato duhet të marrin për realizimin e aksesueshmërisë për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuara në: (i) mjedise; (ii) transport; (iii) informacion e komunikim”.

Ky dokument thekson faktin se, qeveria është e angazhuar të administrojë në mënyrë aktive çështjen e aftësisë së kufizuar në Shqipëri duke përditësuar gjithmonë e më shumë të drejtat e PAK në politikat e saj sektoriale.

Gjatë shqyrtimit të ankesës, Bashkia Kamëz nuk vendosi në dispozicion asnjë informacion në lidhje me masat konkrete, afatet kohore dhe fondet, (apo hartimin e një plani konkret të mirëfilltë) për detyrimin e Shoqërisë së transportit rrugor me të cilën ka nënshkruar një kontratë me afat kohor 10 vjeçar, për njohjen e Librezës së Verbërisë dhe të udhëtimit falas në transportin qytetas, për kategorinë e personave të verëbër.

Duke mbajtur në konsideratë gjithë sa më sipër, Komisioneri konstaton se, Bashkia Kamëz, në mënyrë të pajustificuar, nuk ka ndërmarrë masa për këtë kategori të personave me aftësi të kufizuar, në zbatim të detyrimeve ligjore që asaj i burojnë drejtëpërdrejtë nga ligji por edhe nga detyrimet kontraktuale, sipas Kontratës nr. 675, datë 15.02.2017, “Për transportin e udhëtarëve në linjën rrethqytetëse “Paskuqan 2-Babrru -Tiranë- Babrru-Paskuqan 2”³⁴” të Bashkisë Kamëz.

³³ Miratuar me VKM nr. 276, datë 12.05.2021

³⁴ Si dhe Aneks Kontratës me nr. 2020 prot., datë 06.03.2020, bashkëlidhur kësaj Kontrate.

GJEDNJ në jurisprudencën e saj, lidhur me diskriminimin e personave me aftësi të kufizuara, ka mbajtur qëndrimin se:

“...duke pasur parasysh nevojën për të parandaluar diskriminimin ndaj personave me aftësi të kufizuara dhe për të nxitur pjesëmarrjen dhe integrimin e tyre të plotë në shoqëri, marzhi i vlerësimit që gëzojnë shtetet në vendosjen e trajtimit të ndryshëm ligjor për personat me aftësi të kufizuara është ndjeshëm i reduktuar³⁵ dhe se për shkak të cenueshmërisë së veçantë të personave me aftësi të kufizuara, një trajtim i tillë do të kërkonte arsye shumë të rëndësishme për t'u justifikuar³⁶.”

Bazuar në nenin 33, pika 10 të LMD, përcaktohet se: *“Vendimi përmban rregullimet dhe masat e duhura, duke caktuar edhe një afat për kryerjen e tyre”*, ndërsa bazuar në nenin 33, pika 12, të LMD, përcaktohet:

“Kur vendos masën, komisioneri siguron që ajo të jetë: a) e efektshme dhe parandaluese; dhe b) në përpjesëtim me gjendjen që e shkaktoi vendosjen e masës”.

Ligji *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*, i ndryshuar, në nenin 33/10 të tij, nuk ka përcaktuar masat që duhen marrë për rregullimin e situatës diskriminuese, por e ka lënë në diskrecionin e Komisionerit. Pra, Komisioneri rast pas rasti, vendos se cilat janë rregullimet dhe masat që duhen marrë në mënyrë që të sigurojë mbrojtjen efektive nga diskriminimi të personave që pretendojnë se janë viktima të diskriminimit. Ligji *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*, i ndryshuar, nëpërmjet nenit 33/12, ka vendosur kriteret që duhet të ndjekë Komisioneri në përcaktimin e masës që ai jep nëpërmjet vendimeve të tij.

Komisioneri ka konstatuar sjellje diskriminuese ndaj subjektit ankues, M. Sh dhe të kategorisë së personave me aftësi të kufizuara, pasi rezultoi se Bashkia Kamëz nuk ka marrë masa për të siguruar të drejtat ligjore të tyre lidhur me udhëtimin falas në transportin qytetas.

Për rrjedhojë edhe masa rregulluese duhet të jetë në funksion të rregullimit të situatës së diskriminimit dhe garantimin e udhëtimit falas në transportin qytetas, për personat me aftësi të kufizuara, bazuar në legjislacionin në fuqi.

Komisioneri, gjithashtu nëpërmjet vendimeve të mëparshme të tij: Vendimit nr. 67, datë 10.06.2019, Vendimit nr. 146, datë 06.08.2021 dhe Vendimit nr. 174, datë 20.09.2021, ka rekomanduar në vijimësi që, Këshilli i Ministrave të marrë masa, për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të:

- nenit 85, të ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 *“Për transportet rrugore”*, të ndryshuar.
- nenit 11, të Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 *“Për statusin e të verbërit”* (i ndryshuar).
- nenit 20, të Ligjit nr. 93/2014 *“Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara”*.

³⁵ Shih: *Glor kundër Zvicrës*, nr.13444/04, prg. 84, GJEDNJ 2009.

³⁶ Shih: *Guberina kundër Kroacisë*, nr. 23682/13, 73, GJEDNJ 2016.

PËR KËTO ARSYE:

Bazuar në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, të ndryshuar,

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e diskriminimit, për shkak të aftësisë së kufizuar, të shtetasit M. Sh dhe të gjithë kategorisë së personave të verbër, nga ana e Bashkisë Kamëz.
2. Konstatimin e mosdiskriminimit, për shkak të aftësisë së kufizuar, të shtetasit M. Sh nga ana e Kompanisë “Shpresa-Al-Transport” sh.p.k.
3. Në referencë të pikës 1, të këtij Vendimi, të merren masa të menjëherëshme nga ana e Bashkisë Kamëz, për të siguruar dhe garantuar lehtësitë në transport ndaj kësaj kategorie.
4. Brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja dijeni për këtë Vendim, Bashkia Kamëz të njoftojë Komisionerin, lidhur me masat e marra për zbatimin e këtij vendimi.
5. Në referim të nenit 33, pika 11, të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010, “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, moszbatimi i këtij vendimi sjell si pasojë ndëshkimin me gjobë, sipas parashikimeve të pikës 13, të po këtij neni.
6. Rekomandohet që, Këshilli i Ministrave të marrë masa për ndryshimet në legjislacion dhe në aktet nënligjore, sipas nenit 20, të Ligjit nr.93/2014 “Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuar” .
7. Kundër këtij vendimi lejohet ankimi në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijeni.

KOMISIONERI

Robert GAJDA

Fusha: Të mira dhe shërbime
Shkaku: AK